

**BASIN ve HALKLA İLİŞKİLER
MÜŞAVİRLİĞİ**

Gazete Kupürleri

19.09.2026

DIYANET İŞLERİ BAŞKANI SAFİ ARPAGUŞ, ERZURUM'DA KONUŞTU:

Yaz Kur'an kurslarımızda iki buçuk milyon yavrumuza ulaştık

Başkan Arpaguş, "Görme ve işitme engellilere yönelik özel sınıflar oluşturuyoruz" dedi.

Diyaret İşleri Başkanı **Safi Arpaguş**, Atatürk Üniversitesi'nde düzenlenen 2026-2027 Eğitim-Öğretim Yılı Kur'an Kursları Açılış Programı'nda yaptığı konuşmada, 4-6 yaş grubu kurslardan hafızlık eğitimine kadar geniş bir yelpazede milyonlarca vatandaşın rehberlik ettiklerini belirtti.

Vatandaşların ve genç nesillerin dine, inanca, ibadete ve hayata dair doğru ve güvenilir bilgiye ulaşmaları noktasında Kur'an kurslarını büyük bir imkan olarak gördüklerini belirten Ar-

paguş, "4-6 yaş grubu kurslarımızdan hafızlık eğitimine, ihtiyaç odaklı programlardan uzaktan eğitime kadar birçok farklı seviyede aziz milletimize hizmet veriyoruz" dedi.

12 İLDE KUR'AN EĞİTİM MERKEZİ

Halka yönelik Kur'an kursları açtık-

larını anlatan Arpaguş, şöyle devam etti: "Görme ve işitme engellilere yönelik özel sınıflar oluşturuyoruz ve engelli vatandaşlarımızın da Kur'an eğitimlerine katılabilmelerini sağlıyoruz. Bu yıl yaz Kur'an kurslarımızda iki buçuk milyon yavrumuza Kur'an ve dini bilgiler eğitimi vermenin mutluluğunu yaşıyoruz. Kur'an kurslarımıza ilaveten 12 ilimizde Kur'an Eğitim Merkezlerimiz faaliyete alınmıştır."

2,5 milyon yavruya Kur'an eğitimi

DİVANET İşleri Başkanı Safi Arpağuş, "Bu yıl yaz Kur'an kurslarımızda iki buçuk milyon yavrumuza Kur'an ve dini bilgiler eğitimi vermenin mutluluğunu yaşıyoruz" dedi. Arpağuş, Ata-

türk Üniversitesi 15 Temmuz Milli İrade Salonu'nda düzenlenen "2026-2027 Eğitim-Öğretim Yılı Kur'an Kursları Açılış Programı"na katıldı. Vatandaşların ve genç nesillerin dine, inanca, ibadete ve hayata dair doğru ve güvenilir bilgiye ulaşmaları noktasında Kur'an kurslarını büyük bir imkan ola-

rak gördüklerini belirten Arpağuş, "Her yaştan ve her seviyeden kardeşimizin Kur'an-ı Kerim ve dini bilgiler eğitimine ulaşmasını hedefliyoruz. 4-6 yaş grubu kurslarımızdan hafızlık eğitimine, ihtiyaç odaklı programlardan uzaktan eğitime kadar birçok farklı seviyede aziz milletimize hizmet veriyoruz" dedi.

DIYANET İŞLERİ BAŞKANI SAFİ ARPAGUŞ, ERZURUM'DA KONUŞTU...

“12 İLİMİZDE KUR’AN EĞİTİM MERKEZLERİ FAALİYETE ALINDI”

Diyanet İşleri Başkanı Safi Arpaguş, “Bu yıl yaz Kur’an kurslarımızda iki buçuk milyon yavrumuza Kur’an ve dini bilgiler eğitimi vermenin mutluluğunu yaşıyoruz. Kur’an kurslarımıza ilaveten 12 ilimizde Kur’an Eğitim Merkezlerimiz faaliyete alınmıştır” dedi.

■ **DIYANET** İşleri Başkanı Safi Arpaguş, Atatürk Üniversitesi 15 Temmuz Milli İrade Salonu'nda düzenlenen “2026-2027 Eğitim-Öğretim Yılı Kur’an Kursları Açılış Programı”na katıldı. Kur’an-ı Kerim tilavetiyle başlayan programda konuşan Arpaguş, eğitim-öğretim yılının hayırlı ve bereketli olmasını diledi. Arpaguş, başkanlık olarak, milletin manevi hayatına rehberlik etmek ve toplumu din konusunda aydınlatmak amacıyla her yastan ve toplumun her kesiminden insana pek çok alanda kapsamlı faaliyetler gerçekleştirdiklerini söyledi. Vatandaşların ve genç nesillerin dine, inanca, ibadete ve hayata dair doğru ve güvenilir bilgiye ulaşmalarını noktasında Kur’an kurslarını büyük bir imkân olarak gördüklerini belirten Arpaguş, “Her yastan ve her seviyeden kardeşimizin Kur’an-ı Kerim ve dini bilgiler eğitimine ulaşmasını hedefliyoruz. 4-6 yaş grubu kurslarımızdan hafızlık eğitimine, ihtiyaç odaklı programlardan uzaktan eğitime kadar birçok farklı seviyede aziz milletimize hizmet veriyoruz” dedi. Arpaguş, özellikle büyük teveccüh gören 4-6 yaş Kur’an kurslarındaki çocukların Kur’an-ı Kerim ile buluşup temel dini bilgileri, ibadet ve ahlaki değerleri öğrendiklerini ve peygamberin örnek hayatıyla tanıştıklarını aktardı.

“GÖRME VE İŞİTME ENGELLİLERE YÖNELİK ÖZEL SINIFLAR OLUSTURUYORUZ”

Halka yönelik Kur’an kursları aktıklarını anlatan Arpaguş, şöyle devam etti: “Görme ve işitme engellilere yönelik özel sınıflar oluşturmaya ve engelli vatandaşlarımızın da Kur’an eğitimlerine katılabilmelerini sağlıyoruz. Toplumumuzun büyük bir kesiminin ilk din eğitimini aldığı ve hayatında unutamayaacağı güzel anılar biriktirdiği yaz Kur’an kurslarımızda ise milyonlarca yavrumuza ulaşıyoruz. Bu yıl iki buçuk milyon yavrumuza Kur’an ve dini bilgiler eğitimi vermenin mutluluğunu yaşıyoruz. Kur’an kurs-

larımıza ilaveten 12 ilimizde Kur’an Eğitim Merkezlerimiz faaliyete alınmıştır. **Diyanet** İşleri Başkanlığımız ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan protokol çerçevesinde eğitim faaliyetlerini yürüttüğümüz bu merkezlerde, alanında uzman öğretmenlerin rehberliğinde, başta hafızlığı muhafaza programı olmak üzere Arapça ve Temel **İslami** ilimler alanında nitelikli bir eğitim veriyoruz. Kur’an kurslarımızda hafızlığını ikmal eden öğrencilerimizin Kur’an’ın anlam dünyasına da vâkıf olmalarını sağlıyoruz.” ■AA

İngiltere vatandaşı 75 yaşındaki Thomas Mckeown tatil amacıyla 40 kez geldiği Antalya Manavgat'a 41. ziyaretinde Müslüman oldu.

75 yaşında Müslüman oldu

İNGİLTERE vatandaşı Thomas Mckeown (75), 2000 yılından bu yana tatil amacıyla 40 kez geldiği Antalya Manavgat'a 41. ziyaretinde Müslüman oldu. Manavgat ve Türkiye'ye gerçekleştirdiği ziyaretlerde edindiği dostlukların yanı sıra Türk toplumunun aile yapısı, misafirperverliği ve sosyal hayatından etkilenen Mckeown, zaman içerisinde İslâm dinine ilgi duymaya başladı.

Yaptığı araştırmalar ve edindiği izlenimlerin ardından Müslüman olmaya karar vererek İlçe Müftülüğüne başvuran Mckeown için

Manavgat Side Selimiye Camii'nde ihtida merasimi düzenlendi. Kur'an-ı Kerim tilavetiyle başlayan merasimde, Manavgat İlçe Müftüsü Oğuzhan Kadioğlu İslâm'ın bütün peygamberlere ve ilahî kitaplara iman esasına dayandığını belirterek, son peygamberin Hz. Muhammed (asm), son ilahî kitabın ise Kur'an-ı Kerim olduğunu ifade etti. Konuşmanın ardından Thomas Mckeown, şahitler huzurunda Kelime-i Şehadet getirerek Müslüman oldu ve "Cuma" ismini aldı. Haber Merkezi

TARİHİ CAMİ YENİLENİYOR

HATAY (İHA) - Erzin Kaymakamı Yunus Emre Akpınar, restorasyon çalışmaları devam eden Mustafalı Camisi'ni ziyaret ederek yürütülen çalışmaların mevcut durumu hakkında bilgi aldı. Kaymakam Akpınar, restorasyon sürecini yerinde inceleyerek yetkililerden çalışmaların geldiği aşama hakkında bilgi edindi.

Cami içerisinde gerçekleştirilen incelemede restorasyon kapsamında yürütülen çalışmalar ele alındı. Kaymakam Akpınar, caminin mevcut durumu ve devam eden restorasyon süreci hakkında yetkililerle değerlendirmelerde bulundu.

Ziyaret sırasında caminin tarihi dokusunu yansıtan duvarlarda yer alan hat sanatları da incelendi. Tarihi yapının özgün unsurlarının korunmasına yönelik yürütülen çalışmalar hakkında bilgi alan Akpınar, restorasyonun mevcut durumunu yerinde değerlendirdi.

EDİRNE MEVLEVİHANESİ AÇILMAYI BEKLİYOR

EDIRNE (AA) - Osmanlı döneminde Edirne ve Balkanlar'da yaklaşık 500 yıl hizmet veren tarihi Edirne Mevlevihanesi'nin ihyası tamamlandı. Edirne Valisi Yunus Sezer'in talimatıyla 2024 yılında başlatılan çalışmalar kapsamında tarihi kaynaklar ve eski fotoğraflar incelendi.

Yapının aslına uygun şekilde yeniden ayağa kaldırılması amacıyla temel kazısı yapıldı. Çıkan izler doğrultusunda hazırlanan rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri tamamlandı.

Ardından uygulama çalışmalarına geçildi. Edirne Valiliği Çevre Koruma Vakfınca yürütülen proje kapsamında yapım çalışmaları bitirildi. Tarihi mevlevihanenin çevre düzenlemesi ve peyzaj çalışmalarında sona gelindi. Mevlevihanenin ekim ayının ikinci haftası hizmete açılması planlanıyor.

EDİRNE MEVLEVİHANESİ HAKKINDA

Tarihi kaynaklara göre, 2. Murat tarafından 15. yüzyılda Muradiye Camisi Külliyesi'nde caminin kuzeyine yaptırılan ahşap mevlevihane, tekke binaları, harem dairesi, sema-

hane, dede odaları ve kütüphane oluşuyordu. Öğrencilerin ve misafirlerin yemek ihtiyacının karşılandığı imarethaneden cami minaresinin gölgesinin ulaştığı alandaki evlere her gün ekmek, perşembe günleri ise pilav ve zerde ikram ediliyordu. Konya ve Afyonkarahisar mevlevihaneleri kadar önemli kabul edilen Edirne Mevlevihanesi'nin ilk postnişinin, Mevlana'nın torunu Celalettin Celebi olduğu belirtiliyor.

Kayıtlarda, 1752'de meydana gelen depremde zarar gören mevlevihanenin 1753'te onarıldığı, 1909'da ise yine tamir edildiği bilgisi yer alıyor.

Edirne Mevlevihanesi, 1925 yılında bir süre ilkokul olarak kullanıldı. Yapı, daha sonra Trakya Umumi Müfettişi General Kazım Dirik tarafından yıktırıldı.

Muradiye Camisi'nin haziresinde, mevlevihanenin şeyhlerinden Celalettin Celebi, Cemaleddin Celebi, Mehmet Arif Dede, Osman Dede, Sair Neşati Dede, Seyyid Mahmut Dede, Mehmet Emin Dede, Ali Eşref Dede ve Süleyman Dede'nin mezarları bulunuyor.

YEMEN'DE ATEŞKES ÜMİDİ

UMMAN
ARABULUCULUK
YAPIYOR

Yemen'de İran destekli Husi militanlar ile Suudi Arabistan'ın desteklediği Aden'deki Meşru Hükümet Kuvvetleri arasındaki çatışmalar sürerken bir taraftan da ateşkese dönüş için çabalar sarf ediliyor. Diplomatik kaynaklar, Umman Sultanlığı'nın Husiler ile Suudi Arabistan arasında ateşkese için arabulucu olduğunu bildirdi. Çatışmalar ise Babülmendep'e hakim Kehbub Dağları'nda sürüyor.

► Lübnan'da yayın yapan El-Akhbar gazetesine konuşan diplomatik kaynaklar, Umman Sultanlığı'nın Yemen'de ateşkese dönülmesi için Husiler ile Suudi Arabistan arasında arabuluculuk yaptığını bildirdi. Gazetede yer alan haberde, Umman'ın çabalarına Pakistan, Mısır ve ABD'nin de katıldığı belirtilirken, sunulan teklifin kapsamlı bir ateşkes sonrası nihai anlaşma için görüşmelerin başlamasını öngördüğü iddia edildi. Gazeteye konuşan kaynaklara göre Riyad, Husilere bir sakinlik döneminden yararlanarak "tüm insani taleplerin karşılanmasını görmeye" ve sonrasında "ateşkesin sonunda kapsamlı bir anlaşmaya varmaya" istekli olduğu mesajını ilettili.

ÇATIŞMALAR KEHBUB DAĞLARI'NDA SÜRÜYOR

Sahada ise Meşru Hükümet Kuvvetleri ile Husiler arasındaki çatışmaların Babülmendep Boğazı'na hakim, Aden-Hudeyde-Muha kentlerini birbirine bağlayan yol kavşağındaki Kehbub Dağları'nda sürüyor. Yerel kaynaklar dağların doğu tarafını kontrol eden hükümet kuvvetleri, batı tarafında 20 kilometre uzunluğunda hendek kazarak savunmaya geçen Husilere karşı önemli ilerlemeler kaydettiğini bildirdi. Kehbub Dağları'ndaki çatışmaları Yemen hükümeti adına Güney Yemenli Amalika ve Der'ul Vatan (Vatan Kalkanı) tugayları yürütüyor. Vatan Kalkanı Tugayı tarafından yapılan açıklamada, dün Husilerin üç büyük

112 bin kişi mülteci oldu

● Birleşmiş Milletler (BM) Uluslararası Göç Örgütü (IOM) Yemen Misyon Şefi Abdusattor Esoev, Yemen'deki çatışmalar yüzünden 112 binden fazla kişinin yerinden edildiğini bildirdi. Meşru Aden

Hükümeti'ne bağlı kuvvetler ile İran destekli Husi militanlar arasında son haftalarda yoğunlaşan çatışmalar yüzünden mülteci sayısının 3 kat arttığını belirten Esoev, "Sahada IOM ekibi, büyük

çoğunluğu son iki hafta içinde olmak üzere 112 binden fazla kişinin yerinden edildiğini bildiriyor. Bu hareketlilik özellikle Yemen'in batı kıyısı ve Taiz bölgesinde yoğunlaşıyor" bilgisini verdi.

saldırısının püskürtüldüğü ve onlarca Husi militanın öldürüldüğü bildirildi.

PAKİSTAN'DAN İRAN'A UYARI

Arabuluculuk çabalarının yanı sıra, Husilerin Mekke-i Mukerreme'ye yönelik insansız hava aracıyla (İHA) saldırı girişiminde bulunmasına da tepkiler sürüyor. Türkiye ve Suudi Arabistan ile Mekke Anlaşması'nın tarafı olan Pakistan, İran'dan Husileri dizginlemesini talep etti.

Pakistan Ordu Sözcüsü Ahmed Şerif Chaudhry, Pakistan'ın Suudi Arabistan'ı savunmak için "her türlü çabayı" göstereceğini belirterek, "İslamabad"ın Riyad'ın güvenliğine olan taahhütlerinin "koşulsuz" olduğunu vurguladı. Pakistan halkının, Suudi Arabistan'daki kardeşleri ile omuz omuza durduğuna işaret eden Chaudhry, "Kısacası, biz buradayız ve Suudi Arabistan'ı her türlü saldırıya karşı savunmaya devam edeceğiz" diye konuştu. ► **DİS HABERLER**

NETANYAHU BALKANLAR'DA KAOS İSTİYOR

İSRAİL'DEN Saraybosna'ya TEHDİT

İslam karşıtı ittifak arayışında olan İsrail Başbakanı Netanyahu, Bosna Hersek'teki iki entiteden biri olan Sırp Cumhuriyeti'nin siyasi liderlerinden Milorad Dodik'i ağırladı. Dodik'in görüşme çerçevesinde Saraybosna yönetimi, **İslam** ülkeleri ve Türkiye'yi hedef alan açıklamaları, İsrail'e kurulan ittifakın bölgesel boyutunu ve hedefini ortaya koydu.

İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu, küresel çapta, **İslam** düşmanı ve aşırı sağcı (Nazi) yapılarla ittifak kurma siyaseti kapsamında, Bosna Hersek'teki iki entiteden biri olan Sırp Cumhuriyeti (Republika Srpska) liderlerinden Milorad Dodik'i önceki gün işgal altındaki Kudüs'te kabul etti. Görüşme, Bosna Hersek'teki seçimlere yaklaşık iki hafta kala gerçekleşti. Dodik, görüşmenin ardından Netanyahu'nun Sırp Cumhuriyeti'nin İsrail'i bir "ortak" olarak görebileceğini teyit ettiğini söyledi. Dodik'e göre görüşmede ekonomik ve kültürel iş birliğine ilişkin daha önce yapılan anlaşmaların tamamlanması, tarım teknolojileri ve yeni teknolojilerin transferi ele alındı. Soykırım yanlısı görüşleriyle bilinen Dodik, Tel-Aviv'den Saraybosna'yı hedef alan açıklamalarda da bulundu.

İSLAM ÜLKELERİNİ VE TÜRKİYE'Yİ HEDEF ALDI

Sırp lider, görüşme sonrası yaptığı açıklamada

Saraybosna yönetimini adeta tehdit etti. "Bosna Hersek'in güvenliğine inanmadığını" belirten Dodik, ülke yönetiminin İslam ülkeleri ve Türkiye ile askeri iş birliğine yönelik "belirsiz düzenlemeler" yaptığını öne sürdü ve "Sırp Cumhuriyeti'nin hazırlıksız yakalanmaması gerektiğini" söyleyerek, adeta kaos arayışını açık etti. Dodik ayrıca İsrail ile ekonomik iş birliği, güvenlik, tarım teknolojileri ve yapay zekâ alanlarını kapsayan yaklaşık 2 milyar dolarlık bir anlaşmayı sonuçlandırmak için çalıştığını

açıkladı.

SOYKIRIMCI POLİTİKAYI ÖRNEK ALACAK

Dodik aynı gün Tel Aviv'de, işgalci gücün Avrupa'daki aşırı sağ/Nazi partilerle ilişkilerini güçlendirme misyonunu üstlenen İsrail Diaspora Bakanı Amichai Chikli ile de görüştü. Görüşmede İsrail ile Sırp Cumhuriyeti arasında doğrudan uçusların kurulması konusunun ele alındığı bildirildi. Dodik ayrıca soykırımcı İsrail'in "güvenlik politikasını" örnek almasını gerektiğini belirtirken iki taraf arasında güvenlik, istihbarat ve yeni teknolojiler alanlarında iş birliği yapması gerektiğini

belirtti. Dodik, Gazze'de soykırımın Ekim 2023'te başlamasının ardından İsrail'in kendini savunma hakkını desteklediğini açıklamıştı. Banja Luka'daki Cumhuriyet Sarayı da İsrail bayrağının renkleriyle aydınlatılmıştı. Dodik, Filistin'in uluslararası alanda tanınmasına yönelik girişimlere de karşı çıktı. Ağustos 2025'te yaptığı açıklamada, "Gerçekte var olmayan bir devlet hukuken tanınmaz" ifadelerini kullandı. Dodik geçen yıl oy birliğiyle Bosna Hersek Sırp Cumhuriyeti Başkanlığı görevinden alınmıştı.

Hindu rejimi, **İslam**'a savaş açtı. HİNDİSTAN'DA MEDRESELER KAPATILIYOR

İSLAM DÜŞMANI HİNDULARIN YÖNETİMİ ALTINDAKİ HİNDİSTAN REJİMİ VE EYALET HÜKÜMETLERİ, **İSLAMİ** DEĞERLERİ-MİZE YÖNELİK BASKILARINI GÜNDEN GÜNE DAHA DA ARTIRIYOR. HİNDİSTAN'IN KUZEYİNDEKİ UTTARAKHAND EYALETİNDE, AZINLIK EĞİTİM KURUMLARINA YÖNELİK YENİ DÜZENLEYİCİ CERÇEVE KAPSAMINDA BES MEDRESE DAHA KAPATILDI. SON SÜREÇTE MÜHÜRLENEN MEDRESE SAYISI 20'YE YÜKSELDİ.

Müslüman'ın yaşam mücadelesi verdiği Hindistan'da İslami değerlerimize yönelik saldırılar sürüyor. Hindistan Başbakanı Narendra Modi'nin Bharatiya Janata Partisi (BJP) liderliğindeki eyalet hükümetinin, **İslami** okulların yetkililerden yeniden tanınma belgesi almasını zorunlu kılan yeni kuralları uygulamaya koymasından bu yana kapatılan veya mühürlenene medrese sayısı 20'ye yükseldi. Hindu rejiminin absürt ve yasakçı uygulamaları, Hindistan'daki Müslüman toplulukların ve insan hakları savunucularının tepkisini çekiyor. Hindu rejiminin uygulamaya koyduğu yasakçı politikalar, **Müslümanların** dini ve toplumsal kurumları üzerindeki baskıyı daha da artırıyor. Mepa News'in haberine göre son kampanyada hedef alınan 20 medreseden 17'si yetkililer tarafından mühürlenirken, diğer üç

medresenin yönetiminden faaliyetlerini durdurduklarını teyit eden yazılı taahhüt sunmaları istendi. Son vakarlardan üçü Uttarakhand eyaletinin başkenti Dehra Dun'da kaydedildi. Yetkililer Camiatu's Selam **İslamiyye** Medresesi'ni mühürlerken, iki kurum daha faaliyetlerini durdurduklarına dair yazılı güvence verdi. Haldwani'de ise iki medrese daha, yönetimlerinin eyaletin azınlık eğitim kurumlarına yönelik yeni düzenleyici sistemi kapsamında gerekli tanınma belgelerini sunmadığı gerekçesiyle mühürlendi. Son uygulama, Uttarakhand'ın temmuz ayında tanınmış **İslami** okulları denetleyen yasal Medrese Kurulu'nu kaldıran ilk Hindistan eyaleti olmasının ardından geldi. Kurulun yerine, resmi olarak tanıyan tüm dini azınlıklar tarafından işletilen eğitim kurumlarını düzenlemekten sorumlu tek bir otorite getirildi.

4 milyondan fazla veri ifşa oldu: **Müslümanlar** ve **Müslüman** kurumlar **ABD'de fişleniyor**

■ ABD'de aşırı sağ çizgideki Middle East Forum'un (MEF), yaklaşık 20 yıl boyunca binlerce **Müslüman** Amerikalı ve **Müslüman** kuruluş hakkında kapsamlı bir veri tabanı tuttuğu ortaya çıktı. Arşivde isimler, sosyal medya hesapları, vergi bilgileri, **camiler**, okullar, şirketler ve **Müslüman** toplumuyla bağlantılı kişi ve kuruluşlara ilişkin 4 milyondan fazla veri noktası bulunuyor. MEF, sivil kuruluşlar tarafından **İslamofobi** besleyen söylem ve politikaları nedeniyle sık sık tepki görüyor.

EYALET BAŞBAKANINDAN ÇİRKİN AÇIKLAMA

■ **BJP** liderliğindeki hükümet daha önce de tanınmamış olarak sınıflandırdığı medreseleri hedef alan ayrı bir kampanya yürütmüş ve eyalet genelinde 200'den fazla kurumu mühürlemişti. Mevcut uygulamalar, önceki düzenleyici sistem kapsamında faaliyet gösteren ancak artık yeni çerçe ve altında yeniden tanınma almak zorunda olan okulları da denetim kapsamına aldı. Uttarakhand eyaleti, değişikliklerin sözde eğitim kalitesini yükseltmek amacıyla yapıldığını

iddia ederken asıl hedefin **İslam** düşmanlığı olduğu açıkça belli oluyor. Başbakan Dhami yasaklara ilişkin yaptığı çirkin açıklamada “kabile zihniyeti ve aşırılıktan ilham alan eğitimin hiçbir gerekçesi olmadığını” söyledi. Ayrıca medreselere eyalet tarafından belirlenen müfredatı takip etme çağrısında bulundu. Uttarakhand, evlilik ve miras dâhil çeşitli alanlarda dini kuralların yerine Tekdüzen Medeni Kanun'u uygulayan ilk Hindistan eyaleti olmuştur.

FİLİSTİN MİLLÎ TAKIMI İLE KONYASPOR MAÇ YAPACAK

➡ **İSLAM** İşbirliği Gençlik Forumu (ICYF) Başkanı Taha Ayhan, 30 Eylül'de Konya'da düzenlenecek "Filistin Günü" programı kapsamında, Filistin Millî Futbol Takımı ile TÜMO-SAN Konyaspor'un "Evimiz Sizin Evinizdir" sloganıyla

la dostluk maçı yapacağını belirtti. **İslam** İşbirliği Teskilatı (İİT) tarafından 2026 İİT Gençlik Baskenti ilan edilen Konya, Filistin'de yaşananlara dikkati çekmek için önemli bir etkinliğe hazırlanıyor. İİT Gençlik Baskenti 2026 Ulusla-

rarası Programı etkinlikleri kapsamında, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Konya Büyükşehir Belediyesi ile **İslam** İşbirliği Gençlik Forumu (ICYF) iş birliğinde, 30 Eylül'de "Filistin Günü" başlıklı bir dizi program düzenlenecek.

Namazgâhlar üzerine

Osmanlı coğrafyasının hemen her köşesinde karşımıza çıkan namazgâhlar, çoğu zaman farkına varmadan yanından geçtiğimiz açık hava ibadet mekânlarıdır. Ancak bazı örnekler, namaz kılmanın ötesinde bugün unuttuğumuz farklı işlevlere de sahip olduklarını düşündürür. Acaba namazgâhlar bize geçmişin kültürel sürekliliği hakkında neler anlatıyor?

Arapça "Cem / toplanmak"tan türetilen bir kelime olan **cami**, **Müslümanların** içinde vakit namazlarıyla cuma ve bayram namazlarını kıldıkları ve ibadet ettikleri, mihraplı ve minberli, genellikle minareli yapılara verilen isimdir. Ferit Devellioglu, camiyi "İçinde cuma namazı kılınan mescit" olarak da açıklar.

İslam mimarisinde topluca namaz kılınan üstü kapalı ibadet yapılan **cami** ve mescit olarak ikiye ayrılır. Mescitler, içinde minber bulunmayan, cuma ve bayram namazları kılınmayan, mahalle ölçeğinde küçük yapılardır. Bazılarının minaresi bile yoktur. Mahalle nüfusunun artmasıyla birlikte, özgün yapılarında bulunmayan minberlerin daha sonraki dönemlerde ilave edilmesiyle camiye dönüştürülen mescitlerin sayısı oldukça fazladır. Günümüzde adı mescit olarak geçse de hemen hemen hiç mescit kalmamış; büyüklü küçükü hepsi birer minber ilave edilerek camiye dönüştürülmüştür.

Celâî Esad Arseven, mescidi şu sözlerle açıklar: "Caminin küçüğü. Araplar **camilere**, secde edilecek yer manasına mescit derler. Türklerde mescit tabiri büyük **camilerin** aksine ve mahalle arasında ekseriya aşşap olarak yapılmış küçük **camiler** için kullanılır. Mescitlerin ayrı bir mimari tarzı vardır. Bunlar umumiyetle aşşap veya dolma tekniği ile yapıldıkları için sivil mimari tarzında inşa olunurlar."

Namazgâhlar

İslam ve özellikle de Türk-**İslam** mimarisinde ibadet yapısı olarak kullanılan üçüncü bir tür daha vardır. Günümüzde pek farkına varılmasa da "Namazgâh" adı verilen bu yapılar, Osmanlı imparatorluğu coğrafyasının hemen her noktasında az sayıda da olsa varlığını korumaktadır.

Arseven, namazgâhi ise şu sözlerle tanımlar: "Açıkta namaz kılmak için bir set üstüne yapılmış saha ki, bunlara kible tarafını göstermek üzere birer mihrap taşı konulmuştur. Eskiden büyük yollarda kervanların konakladıkları yerlere böyle birer namazgâh yapıldır. Bu namazgâhların üzerinde de namaz kılınları güneşten korumak için ağaçlar ve yanında abdest almak, su içmek ve hayvanlara su vermek için çeşme inşa edilirdi."

Namazgâh ve Musalla

Mimarlık eğitiminin sırasında gezdiğim Bursa'daki Umur Bey Namazgâhi ve Gelibolu'daki Azebler Namazgâhi gibi anıtsal nitelikli açık hava ibadethaneleri ilgimi çekmişti. Araştırmaya başladığımda namazgâhlara bazı bölgelerde, özellikle de Anadolu'nun güneyinde, Arabistan'da ve İran'da "Musalla" denildiğini öğrendim.

Mehmet Zeki Pakalın, musallayı şöyle tanımlar: "Namaz kılınan mahal yerinde kullanılan bir tabirdir. Halk dilinde ekseriya cenaze namazı kılınmaya mahsus üstü açık yer anlamına kullanılır." Benim bildiğim musalla ise **camilerin** veya mescitlerin avlusunda, üzerine cenazenin konduğu uzunca bir taştı.

Bu arada bir beyte rastladım: "Göş düp evsafını Nâbi dedi tarihini Hem mesire hem musalla bu makam-ı dikkûşa"

1974 yılında Konya'ya yaptığım bir gezi sırasında Musalla Namazgâhi'ni ziyaret ettim ve rölevesini yaptım. Namazgâhlar ve Konya Musalla Namazgâhi konusunda bir makale yazdım. Bu arada Budapeşte'de yapılan Beşinci Türk Sanatları Kongresi'nde "Mihraplı ve Minberli Namazgâhlar" başlığı altında bir bildiri sundum.

Semavi dinler içinde yalnızca **Müslümanların** tek başlarına ibadet etmesi

Safranbolu Hıdırlık Namazgâhi

Gelibolu Azebler Namazgâhi

M. Sinan Genim

sinan@sinangenim.com

Okmeydanı Namazgâhi

İslam'da ibadet, belirli bir ibadet yapısının veya **din görevlisinin** varlığına bağlı olmaksızın gerçekleştirilebilir. Namaz, gerekli şartların sağlandığı uygun bir yerde tek başına veya topluca kılınabilir. Bu özellik, **İslam** dünyasında **cami** ve mescitlerin yanı sıra açık havada ibadet etmeye imkân veren namazgâhların da ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Okmeydanı Namazgâhi'nin özgün yapısında yalnızca minber bulunmaktadır. XVII. yüzyıla ait bir çizimde de yalnızca minber görülmektedir. 2014 yılında yapılan onarım sırasında mihrabı biz ilave ettik.

Okmeydanı Namazgâhi

Prizren Fatih Sultan Mehmed Namazgâhi

Kadırga Esmâ Sultan Namazgâhi

ile bağlantılı olduğunu ileri sürer. Ona göre musalla, harman yeri veya benzeri bir alanın sembolüdür. Ernst Diez, bu tür yapıların erken örneklerinin günümüze ulaşmadığını, Arap musalla ve mescitlerinin en basit örneklerinin Bahreyme'de, Manama şehri çevresinde bulunduğunu belirtir. Diez, İran'da görülen musallaların toplu ibadet için küçük yapılardan farklı olarak şehir dışında geniş alanlar hâlinde düzenlendiğini söylemektedir.

Anadolu'da namazgâhlar

Günümüzde ülkemiz sınırları içinde gördüğümüz namazgâhların hemen hepsi, Okmeydanı Namazgâhi dâhil, küçük alanlarda oluşmaktadır. Her ne kadar bazılarının çevresinde büyük boş alanlar bulunsada zeminde kırk elli santimetre yükseklikte oluşturulan

Anadoluhisarı Toplarönü Namazgâhi

namazgâh sofanları küçük alanlardır. Bursa Umur Bey, Gelibolu Azebler, Anadoluhisarı Toplarönü ve Prizren Fatih Sultan Mehmed namazgâhlarının, kişisel veya toplu ibadetin yanı sıra bugün unuttuğumuz farklı işlevleri de olan yapılar olabileceği düşünülmelidir.

Biri Kadırga'da Esmâ Sultan, diğeri Piyalepaşa'da Nakşidil Valide Sultan tarafından yaptırılan iki namazgâh ise daha da ilginçtir. Sultanlar tarafından yaptırılan çeşmelerin su hazneleri üzerinde düzenlenen bu namazgâhların bugüne kadar başka bir örneğine rastlamadık.

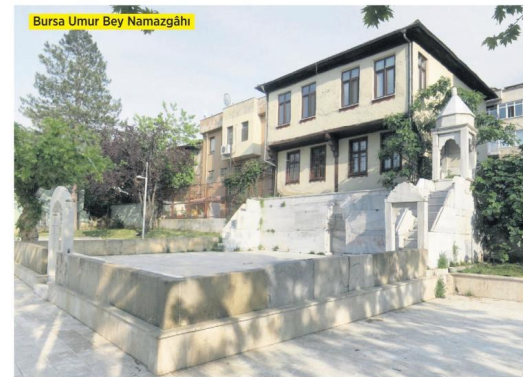
Daha sonraki dönemlerde namazgâhlar üzerine araştırmalar yapıldı ve daha önce bilmediğimiz çok sayıda namazgâh tespit edildi. Yalnızca kırsal alanlarda değil, bazı şehirlerimizde de çok sayıda namazgâh bulunduğunu bilmekteyiz.

Kültürel süreklilik üzerine bir soru

1975 yılında Budapeşte'de sunduğum bildiriyi bir soru ile bitirmiştim: "Acaba namazgâhlarda Anadolu Kültürü ürünü olan Hittit açık hava kültürleri arasında bir ilişki var mıdır?" Salonda bulunan İrene Melikoff bu soruma, "Ne alakası var? Ne söylediğinin farkında mısınız?" şeklinde itiraz etti. Sevgili Muhibbe Darga ise hemen yüksek sesle müdahale etti: "Niçin olmasın, kültürler süreklilik arz eder. Bu tür bilimsel toplanmaların esas amacı bu gibi sorular sormak ve bazı araştırmaların başlamasına neden olmaktır. Ben Sinan'a teşekkür ederim, farkına varmadığımızı, aklımıza gelmeyen bir soru oluşturdu" dedi. Melikoff bu çıkış üzerine itirazını sürdürmedi. Elli yılı aşkın sürece Muhibbe Darga Hoca'nın bana destek veren sözlerini yaşadığım süreçte unutmuyacağım.

Geçmişten günümüze

Büyük düzenlemelere gerek duymadan, hayata yaptığımız küçük müdahalelerin yaşamı renklendirdiğinin en güzel örneklerinden biri olan namazgâhlar, aynı zamanda insanlığı verilen bir ders gibidir. Tabii ki anlayana. Bir kez daha üzerine basarak söylemek isterim ki gerek İstanbul'un gerekse Anadolu'nun kültürel birikimi konusunda yapmak mecburiyetinde olduğumuz daha çok araştırma, daha çok çalışma var.

Bursa Umur Bey Namazgâhi